

1. Alsóbogát, Csalánosi erdő

(Somogy megye) H

A lelőhely déli végében, a szántóföld szélén, egy egykori forrás közelében folytattuk az 1998-ban megszendázott lelőhely kutatását. A sok eső miatt keletkezett vízmosásban sok salak mellett hullámvonal- és hullámvonal-köteg díszes edénytöredékeket találtunk. Alsóbogát jellegében hasonló a magyaratádi lelőhelyhez, a salakok igen nagy területen, szinte egyenletesen fedik a felszínt.

Újabb kohómaradványt nem sikerült találnunk, azonban igen nagy valószínűséggel szabadon álló, mellfalazattal működő kohók lehettek. A mellfalazat-töredékekben megmaradt fűvók a Csurgó-Lankóci erdőben előkerült tarjánpusztai típusú, rövid, tölcséres formával mutatnak rokonságot.

Feltártunk két ércelőkészítő gödröt, melyeket nem lehet egyértelműen pörkölőnek meghatározni, mivel az aljuk nem volt kiégve. Betöltésük szürke iszapos, sok salaktörmelékkel és 8–9. századi cseréptöredékekkel.

Előkerült salak súlya (szórvány 75 m² felületen): 98 kg, 1 db 3,25 kg-os és 1 db 4,5 kg-os. Összesen: 105,75 kg.

DR. MAGYAR KÁLMÁN

2. Alsónyék, Váracska

(Tolna megye) B, Ró

A Szekszárdi Levéltár T2. jelzetű, 1818-ból származó térképén szerepel a Bába kanyarulatai között a Váracska helynév. A Pesty-féle Helynévgyűjtemény szerint az itt talált római maradványok alapján római vár állt itt.

A térképen jelzett hely a Bába árteréből néhány méterrel kiemelkedő, enyhén ovális domb, a környék legmagasabb pontja. Az 1818-as térkép szerint a folyómeder csaknem körbeöleli a dombot. Ma a meder már nem látszik, csupán enyhe bemélyedés utal a helyére. Ez a mélyedés – úgy tűnik – körülveszi a dombot. Ásatás nélkül azonban nem lehet eldönteni, hogy itt csupán kiváló természetes védettséggel rendelkező domb áll, vagy pedig a természetes védettséget fokozták is mesterséges védművel.

Az éppen kelő kukoricában a domb Ny-i és ÉNy-i lejtőjén összefüggő szürke, hamus talaj figyelhető meg. A felszínen – elsősorban a szürke foltban – bronzkori és római kori edénytöredékek, paticsdarabok gyűjthetők.

MIKLÓS ZSUZSA

3. Aszód, Ipari Park területe

(Kenderföldek, MRT 2/19. lelőhely)

(Pest megye) B, Sza

A leendő aszódi ipari park tervezett területén próbaásatást végeztünk, amelynek elsődleges feladata annak megállapítása volt, mekkora területen és milyen körülmények között végezhető el az ipari park létesítését megelőző feltárás.

A terepbejárás adatokkal egyezően kiderült, hogy egy késő bronzkori és egy szarmata kori teleppel kell

számolnunk az érintett területen. Összesen 20 objektumot tártunk fel, ebből 11 késő bronzkori, 4 szarmata és 5 bizonytalan korú. Az objektumok nagy része egyenes falú vagy méhkas alakú gödrökből állt. Egy késő bronzkori házban (?) házikerámia-töredékeket és kőkoncentrációt tártunk fel. Egy félig földbemélyített, tapasztott padlójú, kiemelkedően gazdag anyagú szarmata ház hosszanti tengelyében 3 cölöplyuk helyezkedett el. A ház ÉNy-i sarkához gödör, DNy-i sarkához lépcső csatlakozott. A szarmata telep korát a római import kerámia (főként terra sigillata töredékek) alapján a 3. századra tehetjük. A további feltárást a terület mindenkorai magas talajvíz szintje értelmetlenné teszi. Az objektumok többségét csak részlegesen (10–15 cm mélységben) lehetett kibontani. Ugyancsak a talajvíz miatt a régészeti jelenségek sokszor nem voltak követhetőek.

KULCSÁR VALÉRIA

4. Aszód, Szentkereszt (12–13. századi templom)

A részletes jelentést lásd a 149–154. oldalon.

(Pest megye) Kö

MIKLÓS ZSUZSA

5. Átány, Alsó Szárazbői-dűlő I.

(Heves megye) Sza

A terepbejárás során intenzívnek minősített lelőhely egy nagy kiterjedésű ÉK-DNy-i irányú dombvonulaton található. A gázvezeték nyomvonala a domb Ny-i szélén húzódik. Ez az oka annak, hogy a feltárt 900 m² területen csak 13 szarmata kori telepobjektum került napvilágra. Feltártunk négyszögletes és ovális ház- és műhelyrészleteket, tároló- és hulladékgyödröket. A 10. objektum – amely egy méhkas alakú verem volt – betöltésében egy É-D tájolású csontvázat bontottunk ki. A gödör jelentős számú kerámiatöredéket (besimított díszítésű hombár és fésűs hullámvonalas díszű fazéktöredékeket) tartalmazott.

ÁCS CSILLA

6. Átány, Alsó Szárazbői-dűlő II.

(Heves megye) Tö, Kú

A 14. számú lelőhely egy része – amely egy késő középkori település – még ma is víz alatt áll, annak ellenére, hogy szinte folyamatosan szivattyúzzák róla a vizet a kivitelezők. Így lehetőségünk volt négy jelentősebb beásás tisztázására. Eddigi megfigyeléseink alapján itt egy török időkben meghúzódott települést sejtünk, melyre a 19. században egy újabb kori tanya telepedett. A feltárt gödrökből eddig is több zacskónyi mázas 16–17. századi cseréptöredéket gyűjtöttünk és ehhez tartozó épületmaradványokat figyeltünk meg.

FODOR LÁSZLÓ